

UNELE PROBLEME PRIVIND ASIGURAREA DREPTULUI LA EDUCAȚIE ȘI STUDII PE TERITORIUL AUTOPROCLAMATEI R.M.N.

Alexei PUNGĂ,

*lector superior universitar al Catedrei „Activitate
specială de investigații” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Summary

The right to education is ensured for every person in part. Being respected this right, it contributes to the development and education of the person, as well as to transmission of the ancestral treasure. Involvement of external influences disturbs the course of the educational process.

In this context, a concrete example is the Transnistria, which is a region not under the jurisdiction of the Republic of Moldova. This is influenced by the Russian Federation, Ukraine, Abkhazia, South Ossetia, which through their «benefit» activities pursuing political and ideological purposes well thoughtful and organized against Moldova.

Orice copil are dreptul la educație și studii în limba maternă. Limba de comunicare și studii este aleasă de copil și de părinții lor. Cum sunt respectate aceste drepturi fundamentale ale omului pe teritoriul autoproclamatei r.m.n.? Studiul care urmează este consacrat problemei în cauză.

Conform pct. 1 al art. 35 al Constituției R. Moldova, orice cetățean are „dreptul la învățătură care este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare”.

În pct. 2 al aceluiași articol este stipulat că „statul asigură, în condițiile legii, dreptul de a alege limba de educare și instruire a persoanelor”.

În pct. 1 al art. 6 al Legii învățământului este menționat că „Dreptul la învățătură este garantat, indiferent de naționalitatea politică sau religioasă, de antecedentele penale”.

Despre limba de predare în instituțiile de învățământ în instituțiile preșcolare, gimnaziale, liceale, universitare și postuniversitare aflate pe teritoriul R. Moldova este scris în art. 8 al Legii învățământului, și anume: „Statul asigură, conform Constituției și articolelor 18, 19 și 20 din Legea cu privire la funcționarea limbilor pe teritoriul R. Moldova, dreptul de a alege limba de educare și instruire la toate nivelurile și treptele de învățământ”.

În punctul 3 al art. 8 al Legii învățământului este stabilit că „Stu-

diul limbii de stat a R. Moldova este obligatoriu în toate instituțiile de învățământ... Responsabilitatea pentru asigurarea procesului de însușire a limbii de stat în toate instituțiile de învățământ o poartă Ministerul Educației și autoritățile administrației publice locale.

Despre problema învățământului, educației, instruirii este vorba și în pct.1 al art. 26 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, unde este scris negru pe alb că „Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie garantată, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor, accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități în funcție de merit”.

Problema dreptului la învățământ al cetățenilor R. Moldova este reflectată în diverse acte normative ale R. Moldova, cu modificările de ultimă oră, și anume:

- Legea învățământului în R. Moldova din 21.07.1995, art. 4, 6, 8, 9;
 - Legea R. Moldova cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSSM din 01.10.1989, art. 18, 19, 20;
 - Legea R. Moldova cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor în R. Moldova din 10.11.1994, art. 12;
 - Legea R. Moldova privind asistența psihiatrică din 16.12.1997, art. 16, 36, 41;
 - Legea R. Moldova cu privire la migrațiune din 06.12.2002, art. 19;
 - Legea R. Moldova despre cultele religioase și părțile lor componente din 11.05.2007, art. 40-43;
 - Codul familiei al R. Moldova din 26.10.2000, art. 51, 60;
 - Codul civil al R. Moldova din 22.06.2002, art. 1406;
 - Codul muncii al R. Moldova din 29.07.2003, art. 178, 181, 182, 212, 214;
 - Codul contravențional al R. Moldova din 31.05.2009, art. 63.
- Un număr impunător de acte normative internaționale ce se referă la problema educației și învățământului au fost adoptate în ultimii 65 de ani, cele mai importante fiind:
- Declarația Universală a Drepturilor Omului, din 10.12.1948, art. 26;
 - Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04.11.1950, art. 2;
 - Convenția internațională cu privire la drepturile economice, sociale și culturale din 16.12.1966, art. 13 - 14;
 - Convenția culturală europeană din 19.12.1994, art. 2;
 - Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor din 18.12.1979, art. 10;
 - Convenția cu privire la drepturile omului din 20.11.1989, art. 28,

art. 29, art. 31;

- Carta socială europeană revizuită din 13.05.1996, art. 9, art. 10;
- Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului din 15.10.2000, art. 1, art. 2, art. 3, art. 4, art. 5.

Numărul actelor normative ale R. Moldova și ale instituțiilor internaționale referitoare la problemele educației, învățământului și nediscriminării este impunător, dar... respectarea cerințelor lor lasă de dorit atât în R. Moldova, Federația Rusă, Ucraina și alte țări, cât și pe teritoriul autoproclamatei r.m.n.

Care este cauza încălcării drepturilor moldovenilor, și nu numai ale lor, dar și ale altor persoane care locuiesc în Transnistria – dreptul la educație, învățământ, studierea în limba maternă, studierea istoriei statului și poporului din care au provenit?

După părerea noastră, principalele cauze sunt:

regiunea transnistreană, de facto, nu se află sub jurisdicția R. Moldova;

- lipsa de dorință a unor țări-garant (Rusia, Ucraina, SUA) și instituții internaționale (OSCE) de a rezolva irevocabil problema diferendului transnistrian, care, în mare măsură, afectează problema educației și învățământului tinerei generații din R. Moldova, dar mai ales a tinerilor transnistrieni;

- nihilismul față de legislația în vigoare din partea conducerii autoproclamatei r.m.n., a funcționarilor de stat și a administrației locale din stânga Nistrului;

- ingerința grosolană a conducerilor Federației Ruse și Ucrainei, a unor demnitari de rang înalt ai acestor țări (deputați, miniștri, diplomați, guvernatori de regiuni, șefi de departamente) în procesul de educație și învățământ pe teritoriul regiunii transnistrene;

- situația social-politică, economică și culturală deplorabilă din partea dreaptă a râului Nistru;

- mancurtismul dezvoltat la mulți cetățeni moldoveni de pe ambele părți ale Nistrului, dar cel mai deplorabil este că acest defect este propriu multor deputați, funcționari de stat de rang înalt, politicieni, reprezentanți ai organelor de forță și oamenilor simpli, mai ales din localitățile rurale;

- acordarea ajutorului umanitar, financiar, metodic (oferirea, în primul rând, a unor programe de studii, manuale, materiale didactice ale Ministerului Învățământului din Federația Rusă) de către Rusia, Ucraina;

- oferirea burselor de studii pentru tinerii transnistrieni care doresc să-și facă studiile în instituțiile de învățământ ale Federației Ruse, Ucrainei, Belarusului, Abhaziei, Osetiei de Sud etc.;

- organizarea și desfășurarea cursurilor de perfecționare a cadre-

lor didactice din instituțiile preșcolare, școlare și universitare de învățământ transnistriene în cadrul instituțiilor de învățământ din Rusia, care au o conotație antimoldovenească... dar mai ales antiromânească;

– organizarea și desfășurarea cursurilor de perfecționare a cadrelor didactice transnistriene în instituțiile de învățământ din Transnistria de către savanții și profesorii veniți din Rusia, Ucraina și alte țări care au recunoscut independența r.m.n., cu aceeași evaluare negativă a tot ce este autohton;

– acordarea fără plată a foilor de odihnă, turistice și de tratament medical elevilor, studenților și pedagogilor transnistrieni în instituțiile respective ale Rusiei, Ucrainei, Abhaziei, Osetiei de Sud, pentru a demonstra că numai aceste țări își bat capul de transnistrieni.

Ar fi lăudabile aceste activități din partea Federației Ruse, Ucrainei, Abhaziei, Osetiei de Sud dacă ele nu ar urmări niște scopuri politice și ideologice bine gândite și organizate împotriva R. Moldova, mai bine zis a politicii promovate de reprezentanții acestor țări pe teritoriul auto-proclamatei r.m.n.:

– lipsa de dorință, ba chiar refuzul Federației Ruse de a-și onora angajamentele luate încă la Istanbul în anul 2002 (de retragere a forțelor armate ruse de pe teritoriul Transnistriei și R. Moldova (din municipiul Tighina, retragerea pacificatorilor din Vadul lui Vodă, Coșnița, Varnița);

– politica încăpățânată, negativă și șovină a Ministerului de Externe al Federației Ruse în rezolvarea multor probleme de ordin politic, economic, social, cultural și militar pe teritoriul autoproclamatei r.m.n.; probleme ce afectează drepturile și libertățile populației autohtone, în primul rând ale moldovenilor băștinași, fiind grav afectate drepturile la educație, cultură, învățământ, comunicare etc.;

– dar cea mai importantă cauză, în opinia noastră, este lipsa voinței politice a tuturor parlamentarilor și Guvernelor R. Moldova de la 1989 încoace pentru rezolvarea problemelor funcționării limbii de stat pe teritoriul controlat de forțele transnistriene, studierea istoriei și geografiei R. Moldova, denumirii concrete, științifice a limbii poporului majoritar – limba română etc.

Dacă este să ne referim la problema limbii de stat și veșmântul ei latin, trebuie să menționăm că anume problema aceasta a stat la începutul diferendului transnistrian, care apoi a divizat R. Moldova în două părți.

Însă să o luăm de la început, când au apărut primele disensiuni între conducerea R. Moldova aflată la Chișinău și conducerea raioanelor de est din stânga Nistrului (orașul Tiraspol, raioanele Dubăsari, Grigoriopol, Slobozia, Râbnița, Camenca) și municipiul Tighina.

La sesiunea Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Socialiste

Moldovenești a fost adoptată hotărârea de a trece la scrierea în limba moldovenească, limba de stat, în baza grafiei latine, obligând toate instituțiile statului să îndeplinească prevederile Legii cu privire la funcționarea limbii vorbite pe teritoriul RSSM (01.10.1989).

Autoritățile raioanelor din stânga Nistrului, persoanele rusolingve de pe ambele maluri ale bătrânului Nistru au declanșat un război pe viață și pe moarte împotriva veșmântului latin al limbii române. În apărarea alfabetului chirilic al limbii moldovenești luptau cu înverșunare toate organizațiile statale din raioanele de est ale Moldovei, organizația politică „Interfront”, majoritatea savanților, pedagogilor, studenților, elevilor, politicienilor, membrii partidelor politice, jurnaliștilor și scriitorilor rusolingvi. Majoritatea cetățenilor de etnie rusă, ucraineană, găgăuză, bulgară etc. erau, și mai continuă să fie, adversari ai studierii și funcționării limbii române pe teritoriul R. Moldova.

Autorul utilizează intenționat sintagma „limba moldovenească”, deoarece în art.13 al Constituției R. Moldova limba oficială ce funcționează pe teritoriul țării este limba moldovenească.

Începând cu 01 octombrie anul 1989, când a fost adoptată Legea RSSM sus-menționată, iar ulterior în anul 1994, când a fost adoptată Constituția R. Moldova – limba de stat este limba moldovenească în baza grafiei latine.

Din păcate, mai mult de 23 de ani această problemă nu a fost rezolvată nici de primul Parlament al R. Moldova în frunte cu președintele țării M. Snegur, nici de parlamentele ulterioare, în frunte cu președintele R. Moldova P. Lucinschi, care a propus ca limba de stat să fie numită limbă moldovenească, iar în paranteze – limbă română.

Cel de al-treilea președinte al R. Moldova, Vl. Voronin, cu o încăpățănare deosebită, nici astăzi nu consideră denumirea limbii de stat ca limba română, considerând că dacă va recunoaște ultima, atunci el din moldovean va deveni român.

Nu numai Vl. Voronin, ci și mulți specialiști, oameni inteligenți, profesori, studenți și alții consideră că denumirea limbii desemnează și naționalitatea purtătorului ei, fără a mai vorbi despre oamenii de rând, oamenii simpli, care nu sunt inițiați în problema dată.

Dumnealor uită că austriecii vorbesc limba germană, americanii – limba engleză, brazilienii – limba portugheză, iar elvețienii – limbile italiană, franceză, germană și aromână.

Cel mai tragic este că președintele actualului Parlament, Marian Lupu, persoană cu o pregătire performantă, vorbitor a 4 limbi, la sfârșitul anului 2012, într-un interviu acordat surselor mass-media (presă scrisă, radio, televiziune), vorbind despre denumirea limbii de stat a R. Moldova (care în calitate de președinte al Parlamentului din Republica Mol-

dova reprezintă această țară și trebuie să aperse limba ei) s-a pronunțat astfel: „Limba de stat este moldovenească din punct de vedere politic și română – din punct de vedere științific”. Bine că nu a mai specificat care este grafia acestei limbi! Reiese că dumnealui vorbește 5 limbi, cea de-a cincea fiind limba română.

Dacă la acest nivel sunt astfel de păreri și concepții, ce să mai vorbim despre reprezentanții generațiilor în creștere de pe ambele maluri ale Nistrului? Să nu uităm că astăzi pe teritoriul autoproclamatei r.m.n. și pe teritoriul R. Moldova locuiesc persoane tinere care nu știu că R. Moldova și regiunea transnistriană până la 1990 a fost un stat integru, care avea o conducere, o armată, o poliție, o constituție.

Dar care sunt activitățile altor reprezentanți din conducerea de vârf a R. Moldova – M. Ghimpu, M. Sandu, M. Sleahitișchi și încă mulți alții care ar trebui să rezolve cerințele educației și învățământului?

Să revenim la istoria apariției disensiunilor între cele două părți ale R. Moldova situate pe malurile Nistrului, mai ales acele conflicte în domeniul promovării limbii vorbite și scrise, grafiei ei, istoriei și geografiei țării. Cronologic, istoria desfășurării conflictului dat ar arăta astfel:

– 01.10.1989 – la sesiunea Sovietului Suprem al RSS Moldovenești a fost adoptată Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSSM, unde a fost stipulat că limba de stat pe teritoriul R. Moldova este limba moldovenească în baza grafiei latine;

– 01.09.1991 – la indicația CC al PC și Ministrului Educației al R. Moldova a fost înființată școala moldovenească nr. 20 din mun. Tiraspol (director Maria Lungu), astăzi reformată în Liceul „Lucian Blaga” (director Ion Iovcev, numit în funcție la 20.05.1992);

– 04.03.1992 – apogeul presiunilor politice asupra colectivului pedagogic, celui de părinți și elevilor școlii atinge punctul culminant. Incinta școlii a fost blocată de forțele miliției transnistrene, fiind susținute de grupe de tineri și cetățeni rusolingvi, care erau împotriva limbii moldovenești și istoriei R. Moldova, dar mai mult contra colectivului școlii;

– anul 1993 – din inițiativa lui V. Iakovlev, președintele sovietului suprem al autoproclamatei r.m.n., a fost luată decizia de a obliga toate școlile din regiune să treacă la studierea limbii moldovenești în grafie chirilică. Până atunci studierea se făcea opțional, în funcție de doleanțele părinților. În același an directoarea Liceului „Alexandru cel Bun” din municipiul Tighina Maria Roibu, împreună cu 1600 elevi și părinții lor, susține că instituția pe care o conducea a devenit victima aceluiași scenariu. Iată ce spunea doamna Roibu în acel timp: „Trei mașini cu milițieni au venit să ne ocupe clădirea școlii. Nu știu ce se va întâmpla, părinții stau acolo în regim nonstop. Toată lumea este îngrijorată. La fel a fost devastată și școala-internat pentru copiii orfani”;

– anul 1993 – la propunerea lui V. Iakovlev, șase școli moldovenești din Transnistria – nr.20 din municipiul Tiraspol, nr.12 din municipiul Tighina, școala medie din orașul Grigoropol și gimnaziile din satele Corjova și Roghi au refuzat să se supună acestei dispoziții - propuneri;

– 27.01.1994 – a fost emis ordinul ministrului transnistrian al învățământului, Liubov Vedernikova, de a-l destitui din funcție pe directorul școlii medii nr. 20 din municipiul Tiraspol Ion Iovcev. Reacția pedagogilor, părinților și elevilor școlii sus-numite a fost strict negativă și, ca urmare, dl I. Iovcu până astăzi este în funcția de director. Colegii celorlalte școli moldovenești l-au susținut pe dl I. Iovcev;

– 25.10.1995 – un grup de studenți de la Universitatea de Stat din municipiul Tiraspol împreună cu un număr impunător de membri ai organizației de tineret „Pamiat” au ocupat abuziv noaptea târziu clădirea școlii nr. 20, au comis acte de vandalism – au distrus mobilierul școlar, au rupt manualele și materialele didactice, au nimicit dosarele (fișele) de evidență ale profesorilor și elevilor;

– anii 1995-1997 – autoritățile transnistrene au schimbat tactica de intimidare a colectivelor pedagogice, de părinți și de elevi ale școlilor moldovenești. Ele, autoritățile, renunță la intimidarea fățișă și au deschis în apropierea școlii nr. 20 alte licee și școli moldovenești, care studiau în grafie chirilică (școala nr. 22) pentru a „rupe” elevii din colectivul școlii nr. 20. Operațiunea aceasta a dus la rezultatul scontat – numărul de elevi ai acestei școli a diminuat, dar cei 600 de elevi cu părinții lor, care își făceau studiile încă din anul 1991, au rezistat tuturor intimidărilor și acțiunilor ilicite ale autorităților r.m.n. și „opricinicilor” lor;

– anii 1998-2000 – școala nr. 20 din municipiul Tiraspol, avanpostul rezistenței și luptei pentru studierea limbii române în grafie latină, a activat cu licența acordată de ministrul Învățământului din r.m.n.;

– anul 2001 – cele 6 școli care au fost numite anterior se aflau într-un vacuum juridic;

– în vara anului 2003, școala nr. 20 a fost debransată de la rețeaua electrică, iar colectivul pedagogic al școlii a fost amenințat cu închisoarea și închiderea școlii. Aceste intimidări au fost făcute chiar de viceprocurorul municipiului Tiraspol;

– la 21.08.2003 – Camera de înregistrări a autoproclamatei r.m.n. a retras licența de activitate a școlii nr. 20;

– la 07.07.2004 – conform ordinului nr. 398 al Ministrului Educației din R. Moldova, școala medie nr.20 a fost reorganizată în Liceul „Lucian Blaga”. Ca răspuns de protest din partea autorităților r.m.n. pe data de 15.07.2004 aproape tot efectivul miliției și securității din municipiul Tiraspol a năvălit în incinta liceului și au distrus tot ce putea fi distrus – inventarul sportiv, mobilierul și arhiva școlii, literatura artistică

și metodică a bibliotecii școlare, manualele de studii, dosarele personale ale profesorilor și elevilor, safeurile, portretele scriitorilor... până și icoanele. Dar și după toate aceste activități ilicite colectivul școlii (profesorii, părinții, elevii) nu a cedat și timp de mai multe zile a blocat școala pentru ca astfel de cazuri să nu se mai repete pe viitor.

Aici am vorbit numai despre istoria luptei de rezistență a colectivului școlii nr. 20, ulterior Liceul „Lucian Blaga” din municipiul Tiraspol. Dar o situație similară exista și mai continuă să existe și până astăzi în majoritatea liceelor și gimnaziilor transnistriene cu predare în grafia latină. Anume nelegiuirile și capcanele întinse de dușmani școlilor moldovenești din stânga Nistrului i-a făcut pe un grup de 170 persoane în frunte cu Alexei Catan, președintele consiliului părinților de la Liceul „Evrca” din orașul Râbnîța, în anul 2004, apoi și în 2006 să se adreseze cu o plângere la CEDO în care relateau „că situația în care se află profesorii și elevii din localitate este la fel de critică precum și în restul instituțiilor de învățământ din municipiile Tiraspol, Tighina, orașul Grigoriopol și statele Roghi și Corjova. Părinții și elevii păzesc școala. Însă suntem pregătiți că în orice moment vor veni (reprezentanții autorității, securității și miliției r.m.n.) să ne ocupe clădirea”.

Anume această plângere a pus începutul dosarului examinat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului „Catan și alții contra Moldovei și Rusiei”, care s-a încheiat abia la 19 octombrie 2012, cu luarea unei decizii ce a condamnat activitățile autorităților autoproclamatei r.m.n. susținută în totalitate de către autoritățile Federației Ruse. Câștigul de cauză le-a adus solicitanților câte 6000 de euro, dar situația celor 8 școli transnistriene nu s-a schimbat, situația rămânând tensionată și astăzi, iar intimidările colectivelor școlare continuă.

Este rezonabil să punem întrebarea – cine din conducerea R. Moldova și a organizațiilor internaționale s-a ocupat de soluționarea problemelor acestor școli?

Ar fi incorect și necinstit să spunem că nimeni nu a căutat să soluționeze problemele instituțiilor de învățământ care se află sub jurisdicția R. Moldova, distorsionările referitoare la limba de predare și grafia latină, istoria și geografia predată în școlile din Transnistria.

Luată în ansamblu, aceste probleme țin de sistemul de învățământ din autoproclamatea r.m.n. Este bine știut că numai sistemul educațional și de învățământ educă și crește o generație bine școlită și corect orientată politic. Dar trebuie să menționăm că astăzi pe malul stâng al Nistrului și în municipiul Tighina crește a doua generație de oameni care nu mai știu că teritoriile de pe malurile stâng și drept ale râului Nistru până în 1990 au fost o țară – R. Moldova.

Însă dacă conducerea de vârf a R. Moldova și autoritățile r.m.n. nu

au găsit un consens în rezolvarea acestor probleme, cu ce ne-au ajutat pe noi toate organizațiile internaționale în soluționarea problemei diferențului transnistrian?

Ținem să menționăm că de soluționarea acestor probleme s-au ocupat toți ambasadorii SUA, Germaniei, Poloniei, Ucrainei și ai altor state acreditate la Chișinău, ambasadorul special al SUA Michael Kirby, Înalțul Comisar pentru Minoritățile Naționale, Rolf Ekers, șefii misiunilor OSCE în Moldova de la 2000 încoace (Lonis O'Neil, Jenifer Bras), alți înalți demnitari ai ONU, UNESCO, OSCE, Comunității Europene, diferitor organizații internaționale.

Ca dovadă a celor spuse mai sus trebuie să menționăm că pe data de 05.02.2013 misiunea OSCE în R. Moldova a dat publicității rezultatele studierii situației în cele 8 școli moldovenești cu studierea în limba română în baza grafiei latine. Publicația a fost plasată pe internet, este destul de voluminoasă, mai mult de 20 de file, dar, din păcate, deocamdată este publicată numai în limba engleză.

În acest document al OSCE în Moldova ambasadorul Jenifer Bras menționează: „Progresul în rezolvarea problemelor celor 8 școli ar duce la soluționarea uneia dintre cele mai principale dificultăți în reglementarea conflictului – rezolvarea problemelor care influențează viața cotidiană a cetățenilor de rând. Pentru a atinge acest scop trebuie să fie făcute niște concesii reciproce. Obiectul principal este apărarea drepturilor copiilor transnistrieni în alegerea limbii în care ei vor să-și facă studiile”.

Tot în acest document Misiunea OSCE recomandă:

– depolitizarea divergențelor în problema școlilor ce studiază în grafie latină;

– înregistrarea acestor 8 școli la Ministerul Educației și primirea licențelor autoproclamatei r.m.n. în calitate de școli particulare fără a fi acreditate și atestate;

– după înregistrarea lor conducerea r.m.n. trebuie să le asigure tarife de plată pentru serviciile comunale;

– cercetarea, analiza și elaborarea în comun cu Ministrul Educației din R. Moldova și cel din r.m.n. a programelor de studii care ar pune la punct toate cerințele sistemului de învățământ care persistă în școlile moldovenești de pe teritoriul autoproclamatei r.m.n.;

– rezolvarea problemelor de conflict din manualele de istorie și geografie etc.

Iată care sunt cele 8 licee și gimnazii care astăzi activează în limba română și în baza grafiei latine pe teritoriul autoproclamatei r.m.n.:

– Liceul „Lucian Blaga” din municipiul Tiraspol;

– Liceul „Ștefan cel Mare și Sfânt” din orașul Grigoriopol;

– Liceul „Evricea” din orașul Râbnîța;

- Liceul „Mihai Eminescu” din oașul Dubăsari;
- Liceul „Alexandru cel Bun” din municipiul Tighina;
- Școala-internat din municipiul Tighina;
- Gimnaziul din satul Corjova;
- Gimnaziul din satul Roghi.

Trebuie să menționăm că ele formează a zecea parte din toate instituțiile școlare ce activează pe teritoriul autoproclamatei r.m.n. Dacă în toate instituțiile școlare învață circa 46 000 de elevi, apoi în cele opt – 1800 de elevi. Este regretabil faptul că numărul acestora scade din an în an. În anul de învățământ 1998-1999, în aceste școli învățau 5619 elevi, iar în anul 2012-2013 – 1804 elevi. Dacă va continua și mai departe diminuarea numărului de elevi, apoi în anul 2020 în grafie latină își vor face studiile circa 100 de copii.

Sistemul de învățământ din r.m.n. poate fi prezentat astfel:

1. 6 instituții superioare și medii speciale de învățământ, printre care:

- a) Universitatea de Stat din municipiul Tiraspol;
- b) Universitatea interregională din municipiul Tiraspol;

2. 64 de școli și licee;

3. mai mult de 56 de grădinițe de copii.

Din datele oficiale ale ministerului învățământului din r.m.n. am constatat că în cele 6 instituții superioare și medii speciale de învățământ sunt pregătiți reprezentanții a 80 de profesii.

După părerea specialiștilor, Ministerul Educației al R. Moldova și al conducătorilor celor 8 licee și gimnazii cu predare în limba română, problemele de bază pentru funcționarea eficientă a acestor școli sunt:

- problema localurilor pentru studii, săli de sport, cantine etc.;
- încheierea contractelor de arendă a incintelor pentru licee și gimnazii;

- transportarea elevilor, deplasarea încărcăturilor pentru școli;

5 din aceste instituții de învățământ sunt înregistrate ca persoane juridice pe teritoriul autoproclamatei r.m.n., dar nici una din ele nu posedă licența de desfășurare a activității pedagogice, de educație etc.;

Cred că trebuie să menționăm și neajunsurile enumerate de ministrul de Externe al României Titus Corlățean pe data de 12.09.2012 la o întrunire neformală a miniștrilor de externe a 27 de țări membre ale Comunității Europene, unde Domnia sa s-a referit la problema drepturilor tinerilor din Transnistria de a studia în limba română (bineînțeles, în baza grafiei latine), și anume:

- în grădinițe și școli nu sunt destule materiale didactice în limba română;

- în grădinițe nu funcționează grupe ce ar educa și învăța micuții

cetățeni în baza limbii române;

– în librării aproape că lipsește literatura artistică în limba română pentru copii;

– în limba română, ca limbă maternă, studiază aproximativ 7% de elevi, dar unde sunt restul fiilor și fiicelor de moldoveni?

– mulți părinți își iau copiii din școlile ce studiază în limba română;

– lipsa cadrelor pedagogice calificate. Fluctuația anuală este foarte mare. Anual din școli pleacă circa 60-70 de pedagogi etc.

Un neajuns semnificativ, după părerea noastră, este lipsa dorinței părinților ca copiii lor să studieze în limba română.

Aici s-ar cuveni să evocăm un gând spus cu voce tare încă în anul 2009 de către Valerian Tulgara, președintele Comitetului moldovenilor din Transnistria: „Dacă vrem limba română și să înflorească cultura poporului nostru, noi trebuie să dorim aceasta și să luptăm pentru ea!”

Și în încheiere autorul dorește să lămurească „De ce dosarul Catan și alții este contra Rusiei și Moldovei?”

Dacă vinovăția R. Molodva nu a fost demonstrată de Înalta Curte, apoi cea a Rusiei a fost dovedită amănunțit ca și în cazul lui Ilie Ilașcu.

Imediat după pronunțarea hotărârii de către judecătorii Curții Europene, ministrul de Externe al Federației Ruse Serghei Lavrov, mai mulți savanți și demnitari de stat din Rusia și autoproclamata r.m.n., s-au expus în felul următor: „hotărârea antirusească” în dosarul „Catan și alții contra Rusiei și Moldovei” a înrăutățit situația dintre cele două maluri ale Nistrului, dintre Rusia și Moldova, și poate este cazul ca Rusia să nu mai continue a fi membră a Consiliului Europei”.

Vicepremierul Dmitri Rogozin, persoană de stat special împuternicită de președintele rus V. Putin pentru soluționarea problemei transnistriene, a mers și mai departe, el a legat deschis reglarea problemei transnistriene de sfârșitul romanizării Moldovei. Acest D. Rogozin este mercenarul rus care în 1992 a luptat cu arma în mână împotriva Moldovei, iar astăzi el este împuternicit să împace reprezentanții celor două maluri.

Politica Rusiei este de a impune R. Moldova să renunțe și să iasă din cel de-al treilea pachet energetic, în schimbul diminuării prețului la gaze pentru consumatorii din Moldova.

Reacția Consiliului Europei a venit imediat, și anume, este menționat că „ieșirea R. Moldova din cel de al treilea pachet energetic va aduce țării noastre mari dificultăți la rezolvarea problemei integrării europene”.

În vara anului 2012, președintele Federației Ruse Vladimir Putin la o întâlnire cu un grup mare de tineri într-o tabără de vară dislocată pe malul lacului Seligher, referindu-se la rezolvarea problemei transnistrie-

ne, a spus: „Poporul transnistrian trebuie să-și hotărască singur soarta lui pe viitor, fără să fie presat din afara r.m.n.”

Răspuns clar!

Dar ministrul de Externe S. Lavrov, referindu-se la același subiect – când armata rusă își va retrage ostașii săi de pe pământul Transnistriei, a spus următoarele: „Noi vom rămâne acolo până atunci când măcar un transnistrian va dori prezența noastră în regiune”. Clar! Chiar dacă nu se va găsi o Nina Andreeva din Tiransnistria, ea va fi adusă din Rusia, pentru a păstra forțele militare ruse pe malul stâng al râului Nistru și parțial în municipiul Tighina.

Această politică șovină antimoldovenească este difuzată zilnic de către radioul și televiziunea r.m.n., de către cele 7 ziare scrise în limba rusă, contra uneia în limba română, pentru a denatura intenționat adevărul.

Pentru astfel de activități ilegale pe 19.10.2012 Federația Rusă a fost condamnată la CEDO.

Toate aceste acțiuni ilicite antistatale și antimoldovenești afectează sistemul educațional și de învățământ de pe teritoriul autoproclematei r.m.n. și nu numai. De trei ani cele 8 școli din Transnistria achită conturile comunale conform prețurilor din R. Moldova, iar pe data de 25.02.2013 miliția transnistriană a scos plăcuțele de înmatriculare de la autobuzele școlare din Transnistria care transportau elevii la școală. Așa își bat capul guvernării r.m.n. de tinerii cetățeni din autoproclemata r.m.n.!

Dar ce face partea dreaptă a Nistrului pentru a ameliora situația în rândurile oamenilor din stânga Nistrului?

Se pare că constată și înregistrează acțiunile ilicite ale autorităților transnistriene. Și atât! Cu o astfel de atitudine problemele educației și învățământului nu vor fi soluționate niciodată!